

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ciuj-Kelozsvár, St. Baron
No. 10 (Brassai-utca) 10

Telefon:
Szerk. és kiadóhiv.
577, 228 és
578, 228

Egy szám ára p.
700 és vidéken
800 forintban

3181
I. Disztér 2. II. 8.

ÚJ KELET
NEMZETKÖZI POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — 1050
Félévre — — — 550
Negyedévre — — — 290
Egy hónapra — — — 100
Az előfizetési ára „Föld”
című folyóirattal együtt
hav-ként 10 lejeldrágább
Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 40 —
Egy szám ára — ck 2 —

1926 október 19 Kedd

Ciuj-Kelozsvár * IX. évfolyam * 228. szám

5687 Chesván 10

Mindennemű optikai
látaszerek
betegapolási
cikkek
nagyraktár.
Lázmérő
a legolcsóbb árban kapható.

„OPTICA”
Strada Universitatii No 1. Cluj

Az aranyparitás

Az „Adeverul” című bukaresti lap híradása szerint az új lakástörvényt már megszüvegezte a minisztertanács. Mindenki — bérlet és bérbeadó egyaránt — lélegzetvisszafojtva várja a törvény részletes intézkedéseinek publikálását, mert hiszen a lakáskérdés mindennapi életünk egyik legfontosabb problémájává nőtte ki magát. Ma a lakás egzisztenciát jelent s bizonyos, hogy ugy a háztulajdonosok, mint a lakók részéről egy csomó szociális nyugtalanságnak eredője.

A kormány — elismerjük — igen nehéz a helyzete, amikor az új lakástörvény megformálásáról kell gondoskodnia, mert azok, akik az eddig érvényben levő lakástörvény protekcionizmusát élvezték, nevezetesen a tisztviselők, körmunkadáták fogják ragaszkodni előjogaikhoz, viszont a háztulajdonosok joggal követelhetik, hogy az a nagyszabású eltolódás, mely a régen birtokba vett lakások bére és a jelenlegi pénzügyi viszonyok között van, normalizáltsék.

Kétségtelen, hogy a mai lakásviszonyok egy határozottan, sőt élesen antidemokratikus szempont szerint alakultak ki olyan elviselhetetlenné, amilyenek valójában. Addig, míg a háboru előtt már birtokon belül levő lakók, különösképpen pedig tisztviselők kényelmes, nagy lakásokban, a legminimálisabb bérek mellett laktak, — addig az a generáció, mely a háboru után jutott férfikorba és családot szeretne alapítani, nem juthat lakáshoz. Nem juthat részben amiatt, mert a háztulajdonosok ezeken akarják magas bérekkel regresszálni magukat, részben pedig mert a tőkével rendelkező emberek nem tekintik a mai lakástörvény paragrafusai miatt jó üzleti befektetésnek a házépítést s így a lakások száma az igénylések növekedésével egyenes arányban csökken.

Ez az állapot nemcsak szociálisan elviselhetetlen, hanem eugenetikai szempontból is nagy veszedelmet jelent, hiszen éppen azok nem tudnak családot alapítani, akiknek egy új generáció felneveléséről kellene gondoskodniuk. Ezek kültek, egészségtelen lakásokban kénytelenek meghuzódni, ahol nemcsak ők, de gyermekeik is elbetegesednek.

Az új lakbérleti törvény ezeken az állapotokon igyekszik — hogy miként, azt majd meglátjuk — változtatni. Az eddigi jelentések szerint azt vesszük észre, hogy a kormány egyelőre nem hajlandó feladni protekcionizmusát és újra kivételes intézkedésekkel igyekszik biztosítani a tisztviselők eddig is aránytalanul kedvezőbb helyzetét. Értjük ezt a védelmet, de szerintünk nem ez volna a valódi protekcionizmus utja, hanem az, hogy az állam végre maga gondoskodjék tisztviselői megfelelő fizetéséről.

Az „Adeverul” értesülései között, melyek az új lakbérleti törvény tartalmára vonatkoznak, a legérdekesebb híradás az, mely szerint

a kormány három év leteltével aranyparitásra akarja felemelni a lakbéreket. Ez annak az interciónak kifejeződése, mely végre likvidálni akarja a háborus évek devalvációs korszakát és minden vonalon vissza akar térni a békebeli évek stabilitásához.

Igen szép intenció ez, csak az a kérdés, hogy vajon lesz-e elég koncepció, jóakarát és főleg hozzáértés a kormányban ahhoz, hogy a normalizálást az egész vonalon végrehajtsa, hogy — amennyiben a lakbéreket aranyparitásra emeli, — egyben tud-e gondoskodni arról is, hogy mindenki életstandardját aranyparitásra lehessen emelni? Mert ez a kérdés lényege.

Ha csak a lakásbérekben érvényesülne az aranyparitás elve, az ismét a legdiszónásabb szociális viszonyokhoz vezetne s megint egész társadalmi kategóriákat zárna ki abból a lehetőségéből, hogy rendes, tiszta jó lakásokban helyezkedhessenek el. Ez pedig a háztulajdonosoknak sem lehet érdeke, sőt egészen bizonyos, hogy érdekeik ellen való volna, mert hiszen végül nekik is az az érdekük, hogy a lakásforgalom és kereslet a békebeli viszonyoknak megfelelő legyen.

A kormány tehát, amikor a lakásbérek aranyparitását akarja megvalósítani, egyben arról is gondoskodnia kell, hogy minden társadalmi osztály, minden kereseti ág életstandardja békebeli nivóra emelkedjék. Ez pedig csak komoly, minden részletében átgondolt gazdaságpolitikával érhető el, a vasutak rendbehozatalával, az industrializálás és mezőgazdasági termelés harmóniába való hozásával, helyes adópolitikával, megfelelő szociális és igazügyi intézkedésekkel, jogrenddel és a korrupció végleges likvidálásával. Egy szóval aranyparitásra kell emelni az egész államr. isont, a közigazgatás mentalitását, aranyparitásra a kormányzat szellemét, mert egyébként a lakberek aranyparitása is csak fikció és csalétek marad, egy csomó fölösleges nyugtalanság forrása.

Szerdán fontos deklaráció jelenik meg a világsajtóban a nemzetközi gazdasági helyzetről

(London, október 18. Az Új Kelet tudósítójától.) A Reuter-ügynökség a City kompetens köréből úgy értesült, hogy szerdán rendkívül fontoságu deklaráció jelenik meg a világsajtóban Európa és Amerika valamennyi nagy nemzete pénzügyminiszterei és üzleti szaktekintélyeinek aláírásával. Az európai helyzet ugyanis rendkívül selyos és annak megoldását sürgösen keresni kell, mert az eddig folytatott politika a különböző népeknél nemcsak nem csökkentette, hanem szaporította a nehézségeket. Szükségesnek tartják a nemzetközi hitel és a kereskedelmi expansió helyreállítására vonatkozó intézkedések sürgös fogantatását. A manifesztum aláíróinak nevel fogják annak jelentőségét bizonyítani.

Páris, október 18. A francia kormány közli, hogy a lapoknak a londoni és washingtoni egyezmények ratifikálására vonatkozólag megjelent hírei alaptalanok. A minisztertanács még nem is foglalkozott az azzal a kérdéssel.

A radikális szociálista párt Sarrautot választotta meg elnökévé Herriot utódául. A párt által elfogadott határozati javaslat kitéjti, hogy a jelenlegi kivételes helyzet miatt a párt nem veheti magára azt a felelősséget, hogy a nemzeti egység kormányát megbuktassa és ezért helyesli a párt vezérének a Poincaré kormányban való részvételét.

Bratianu elhalasztja párisi utazását

Miért halasztották el a parlament megnyitását? Angheliescu volt közoktatásügyi miniszter kihallgatáson volt Karoly volt trónörökösnel

(Bucuresti-Bukarest, október 18. Az Új Kelet tudósítójától.) Averescu miniszterelnök floriciai találkozója Bratianu Jonellel, egyre szélesebb körökben foglalkoztatja a közvélményt. Egyre világosabban körvonalozódik az összefüggés e között a külföldi politikai találkozó, a volt miniszterelnök párisi utja, a parlament megnyitásának elhalasztása és számos más olyan esemény között, amelyek az ország életére messze kiható változást látszanak előkészíteni. Új rü ezen események láncolatában Angheliescu volt közoktatásügyi miniszter párisi utazása, melyről ma érkezett vissza a fővárosba. A volt közoktatásügyi miniszter Párisban — a Rapid értesülése szerint — egyórás kihallgatáson volt Karoly volt trónörökösnel. Hazaérkezése után Angheliescu beható beszélgetést folytatott Bratianu Jonellel.

Politikai körökben továbbra is élénken kommentálják különösen Bratianu Jonel párisi utazásának híret. A volt miniszterelnök október 23 án, két nappal Umberto olasz hercegnek Bukarestbe érkezése előtt hagyja el az országot. Ezzel kapcsolataiban a „Cuvantul” érdekes magyarázatát adja annak, hogy a parlament megnyitását Umberto herceg érkezése miatt halasztották el.

Averescu tábornok — állítólag — attól tartott, nehogy az olasz vendégek érkezése egybeesés a román olasz egyezmény parlamenti tárgyalásával, mert a várható interpellációk egyáltalán nem lennének opportunusak ebben az időpontban. Az egyezményt — mint ismeretes — különösen a liberálisok támadták, mert nem

tartalmazza Olaszország részéről a besszarábiai egyezmény ratifikálását. Eppen ezért egyeznek ebben a tekintetben is bizonyos összefüggésekre következtetnek Bratianu párisi utazása alkalmából.

Az olasz küldöttség egyébként, amely október 25-én érkezik az országba, Umberto hercegen kívül Badoglio tábornokból és Grandi bukaresti olasz követből áll. Az olasz delegációval érkezik egy speciális bizottság is, amely megkezdí a román-olasz kereskedelmi konvenció előkészítő tárgyalásokat. A hivatalos fogadtatás a bukaresti Gara de Nordban lesz, amelyen a királlyal megjelennek a kormány tagjai és a diplomáciai testület. A vendégek tiszteletére rendezendő ünnepek programját most állítják össze. A delegációt a zombolyai határállomáson a király kiküldöjtje és a kormány, valamint a hadügyminisztérium egyik tagja fogja fogadni.

Bukarest, október 18. Constantinescu Alexandru, volt miniszter könnyebben megbetegedett. Emiatt Bratianu Jonel, akinek társaságában Constantinescunak is Párisba kellett volna mennie, valószínűleg elhalasztja utját.

— Előleget kapnak a nyugdíjasok, akiknek az ügye még nincs rendezve. Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszter ma rendeletet adott ki, amely szerint a nyugdíjazásra kerülő tisztviselők havonként mindaddig előleget kapnak nyugdíjukra, míg nyugdíjügyüket véglegesen rendezik.

EZT A SZELVÉNYT A LAP BELSEJÉBEN FELSOROLT KERESKEDŐK

LEI 5 LEI

ÉRTÉKBEN, A VÁSÁROLT ÖSSZEG TIZ SZÁZALEKAIG KÉSZPÉNZFIZETÉS GYANANT FOGA DJÁK EL

Ez a szelvény érvényes nov. 29-ig

Verlaine

A lapok szürkén és itt-ott szokványos érzelmességgel megírták, hogy a legnagyobb francia költők egyikének: Paul Verlainének fia Parisban meghalt és a földalatti villamos szolgálatában elkopott testét a Père Lachaise temető krematóriumában égették el.

És Paris, a nagy demimonde, amelynek szívében Paul Verlaine szobra áll, részvéttel és minden emóció nélkül ment el a szomorú esemény mellett, nem érzett lelkiismereti furdalást afelett, hogy a legzenvedőbb és Musset után legtragikusabb francia költő fiát durván és kitaszítottan adták át az örök megsemmisülésnek. Igaz: Jean Verlaine, a metrálólan nem írt verseket, különösebb megtiszteltetésnek sem érezhette a nagy atyai örökséget, mely vállain nyugodt, — mégis kitaszítottsga és alacsony sorsa elsomorítja mindazokat, akik Paul Verlaine iránt hódolatot és megbátódást éreznek.

Jean Verlaine sorsa nem kivételes sorsa a költők és nagy emberek fiainak, mégis gyors és közönséges elmúlását a valamikégyetlen gyöngédtelenség nyilvánul meg. Ha Paul Verlaine politikus, vagy hadvezér lett volna, akkor a francia társadalom minden bizonytalanságát, kötelességének érezte volna, hogy fiáról gondoskodják, hivatalba juttassa és még halála alkalmával is találjon valami megkülönböztető hódolatadást számára.

A nagy emberek fiainak nem jár ki különösebb előny, ha egyébként érdemtelenek erre a tiszteletre. Ennek ellenére a nekik talán érdemtelenül adott tiszteletben az atyának kijáró hódolat érvényesül, az a tiszta pietás, mely, míg híven őrzi a mult mécsesének lángját, egyben a jövőbe tekint, melynek bizonytalanságába erőteljes sugárzással világít bele a halott géniuszok szelleme.

A gyöngédtelenség, amellyel Jean Verlaine a megsemmisülésbe dobták, már csak azért is fájdalmas, mert a gyöngédség legnagyobb köhőjének fiatal történet meg ez az atrocitás.

Soha még költő a lélek és szív fuvalatszert, szavakkal alig kimondható érzéseit úgy és olyan zengéssel nem szólaltatta meg, mint Paul Verlaine. Soha még költőnek — Heine óta — a világirodalomra és az egész modern európai líra kialakulására annyi hatása nem volt, mint Verlainének. A modern németek csakugy, mint az Ady után következő magyar lírikusok, nemkevésbé a ma élő francia költők is, Verlaine nyomdokain indultak el. Hogy miben található meg ennek a szinte felmérhetetlen hatásnak oka? Kétségtelenül abban a csak legnagyobb lírikusokat jellemző tulajdonságban, mely Verlaine költészetét jellemzi: a minden közönséges motivációk nélküli közvetlenségben, abban a már zeneivé finomult érzégszágdságban, mely ennek a különös költőnek szívéből úgy áradt, mint a forrás vize, mint virágok szirmaiból az illat.

A klasszikus formákba fáradt, színekben és mesteri fogásokban pompázó parnaszian költészet egyeduralma után, Leconte de L'Isle, Théophile Gautier és Baudelaire nehezevretű formákban jelentkező szatanizmus után végre egy olyan költő szólalt meg, aki a francia géniusz legrejtettebb lényegét, Musset és Lamartine örökségét: a férfias érzelmesség hangját csendítette meg újra, de olyan tragikus és megrázó hangon, amilyenre a francia lírában azelőtt nem volt példa.

Alig ismerünk francia költőt, akinek lírizmusába több kevesebb intellektualizmus ne elegedett volna: Verlaine szívéből és egész lényéből eruptív erővel árad az önkívületig fokozott érzés, Verlaine maga az érzés, mely mint a zene, szinte az öntudat ki kapcsolásával formálódik strófkákká, szavakba. Mintha maga a végtet is csodálatos hangszerek tekintetbe volna ezt a nagy költőt, annyi emberi nyomorúsággal, annyi vélgatott szenvedéssel sújtotta őt. Nincs talán érzés, nincs talán szenvedély, amely Verlaine szívében át ne hullámozott volna, — nincs tehát még

A dollárnál is jobb valuta a Sipos-féle harisnya. Kapható Cluj, Reg. Ferdinand-ut 8.

lírikus, akinek költészetében annyi fojtott zokogás, annyi láng és annyi pernye, annyi a természet ősi hangjaira emlékeztető motívum gyűlt volna össze, mint épen a Verlainében.

Ez magyarázza meg ériési hatását. Ő az első francia költő, akinek szívéből mintha kiégett volna minden polgári megkötöttség, akinek érzésvilága végleg elborította jézanságát, akinek moralitása a moralitásnélküliség volt. Keresztény volt a büntetés mélységét illetően, pogány volt szenvedélyeiben, zabolátlan és féhevesített vágyakozásiban. Külsőjében elhanyagolt és szinte visszataszító, költészetében a legelfinomultabb formák, a legdelikátabb szavak, a legkifejezhetőbb hangulatok mestere:

„Lugaa-pavillon védve minket,
lágyan takarja kéjeinket
s legyezi pyáj s rózsaszág —

S a rózs illat halkán éled,
hála a könnyű nyári szélnek,
mely illatokkal jóbarát.”

(Babits fordítása)

Külön zamataja, szinte édessége van a szavainak; ezek a szavak, beleszöve könnyed és mégis súlyos-

Lezajlott az Erdélyi Zsidó Árvagondozó országos konferenciája

Leány-tanoncotthont állítanak fel és országos pályaválasztási tanácsot szerveznek

(Cluj Kolozsvár, október 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délelőtt kilenc órakor a kereskedelmi és iparháza disztermében országos zsidó konferenciára gyűltek össze az Erdélyi Zsidó Árvagondozó delegátusai, hogy beszámoljanak az árvanevelés terén eddig kifejtett tevékenységükről és megbeszéljék a jövő tennivalóit. A konferencián mintegy tizenöt város képviseltette magát. Kolozsvár város képviselőjében megjelent Osvada Vasile polgármester, de elhárították reprezentációjukat a romániai országos árvagondozó-szervezetek és megjelentek Erdély összes arvaszülő zsidó intézményeinek delegátusai is.

A konferenciát az árvagondozó elnöke dr. Kertész Jenő nyitja meg, mely gondolatokban gazdag tartalmas beszéddel. Rámutatott arra a valóban nemes és önzetlen munkára, amelyet az Árvagondozó évről-évre jobban kiépülő szervezete az árvák és általában az elhagyott gyermekek felkarolása, neveltetése és a gondozása terén kifejt. Sorozvete nélkülözéseknél és nyomorúságnak kitett emberpalántákból a társadalom produktív munkás és hasznos tagjait neveli ki az erdélyi zsidó árvagondozó kulturális intézményeivel, tanoncotthonaival és segélyezésével. Par évvel ezelőtt még álmodni sem mertünk, — mondotta dr. Kertész Jenő — ami ma már valóság: három tanoncotthon és az Árvagondozó szervezetek számtalan más intézménye biztosítja többszáz arva gyermek mindennapi kenyerét, otthonát, neveltetését és későbbi munkáját adja át a társadalomnak.

Osvada polgármester az Árvagondozóról

A nagy tetszéssel fogadott megnyitó beszéd után Osvada polgármester emlékedett szószórára és lendületes szavakkal emlékezett meg az Erdélyi Zsidó Árvagondozó nemes tevékenységéről. Különös örömet szerez nekem, — mondotta a polgármester — hogy Kolozsvár első polgárságának nevében csodálatom, kifejezésével adóshatok az Erdélyi Zsidó Árvagondozó nemes intencióktól vezetett tevékenysége előtt. Azok közé tartozom, akik a zsidóságot nem a politikai gyűlölet, hanem a társadalmi együttműködés nézőszögéből tekintem. Örömmel köszöntöm és ártékelem azokat a nagy eredményeket, amelyeket az árvák kulturális gondozása és szociális nevelése terén az Erdélyi Zsidó Árvagondozó kifejt. Ez a tevékenység valóban példát mutató a én a város polgársága nevében megajánlom a csodálat, és elismerés áhélóját az Erdélyi Zsidó Árvagondozó aktívitásáért.

A polgármester szavait zúgó tapsal köszöntötték a konferencia résztvevői. Molnár Jakab a Bnő Brith páholy, dr.

veretű ritmusába, szinte véreznek, sikoltanak, könyöznek és illatoznak:

„Rejtlenes, régi táncok,
szövegtelen románcok,
édes, mert ég szíved,
mert szép szemed,
mert hargod víziója
rémekkel teliszórja
értelmem, ezt a tárt
látóhatárt...”

(Babits fordítása)

Ennyi muzikalitással nem szólt meg előtte senki Soha még költőtől az agy minden értelmi ballasztja nélkül nem áradt ennyire közvetlenül a lélek. És mint megáember is — költészetét példázta: lehuoyt ezekkel, emberekkel, sorsával, jövőjével nem törődve járt-kelt Paris és Brüsszel utcáin, hogy elvakult szenvedélyében végül is revolvált rántson Rimbaudra, bűnös és végretea költő szerelmére. A monsi feyhabból megtörtén és félig örülten kerül vissza Parisba, ahol elhagyottan és nyomorúságosan fejezi be életét.

A maga egyéni életének tragikuma fiában nyert betetőzést. Jean Verlaine porrá vált porhüvelykegyetlen tetemrehívása ennek a válogatott szenvedésekkel megtűdelt életnek. Bármily megrázó sors, arra talán mégis alkalmas volt, hogy az embereket: franciákat és minden más náció érző embereit emlékeztésre hívja. Salamon László

Krausz Mór az ortodox iroda nevében köszönti ezután a konferenciát. Utóbbi megemlíti, hogy az ortodox iroda az árvagondozás intenzív támogatását határozta el. Szentes Károly a neológ hitközség üdvözlését tolmácsolja. Dr. Kóha Hülle az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség nevében üdvözlő a delegátusokat. Neuberger Zigmundné a Nőegyletek üdvözlését adja át.

Ezután dr. Kertész Jenő javaslatára a konferencia tisztikarát választották meg, amely a következőképpen alakult: Diszelnök: dr. Jordán főrabbi (Szatmár), elnök: Nussbaum Sámuel (Nagyvárad), alelnökök: Dénes Sándor (Szatmár), Dax Mór (Dés), özv. Mendel Mór (Nagyenyed), jegyzők: Weisz Adolf (Dés), Weinstein Nándor (Beszterce).

Ötmillió lej

Ezután Schwartz Miksa, az Árvagondozó főtitkára tartja meg tartalmas, részletes beszámolóját az egész évi tevékenységről. Számokkal illusztrálja, hogy az árvák megmentésére indított akció eszméje egyre mélyebb gyökeret ver Erdély zsidóságában. Közli, hogy segélyezési cölokra az év folyamán több mint 5 millió lej fordítottak és ruhasegélyben mintegy nyolevan arvat részesítettek. Számos önző munkalehetőséghez juttattak, így az év folyamán 18 varrógépet osztottak szét. A nyaralattási akcióban 191 arva vett részt. Az Árvagondozó továbbra is a legnagyobb gondot fordítja arra, hogy az árvákat ipari pályákra nevelje. Különös tekintettel voltak a zsidóság népi szempontjaira is és gondoskodtak az árvák testi és lelki neveléséről.

Uj árvaintézmények

Az árvák egészségügyi helyzetéről dr. Leitner Fülöp tartott beszámolót. Antal Márk az árvagondozó tanulmányi bizottságának jelentését terjeszti elő. Közli, hogy ezekben 249 arva nyert ipari kiképzést és már a közeljövőben kedvező megoldást nyer a mezőgazdasági nevelés is.

Gutfried Adolf a tanoncotthon kuratóriumának jelentését ismerteti, amelyből kiúszik, hogy az első évben 5 arva fia nyert elhelyezést, neveltetés- és ipari kiképzést az otthonban. Sipos Jenő az Árvagondozó ipari tanfolyamairól referált és a szatmári női ipari műhely széleskörű tevékenységét ismertette.

Dr. Neufeld Jenő előterjesztése után ki-mondotta a konferencia egy országos zsidó árvány-tanoncotthon létesítését.

Diamant Izso vezérigazgató javaslatára elhatározta a konferencia az országos pályaválasztási tanács megszervezését és végül dr. Leitner Fülöp előterjesztésére egy országos nyaralótelep létesítését mondták ki.

A dslutáni tlmos" főszekesztő beszéddel nyitott. Ezután a közvet Nussbaum Sámuel Ernő (Szatmár) vásárhely).

Braun Sándor hen azt kérte a izlődi Talmud 12—15 000 lejjedozó. A közgyűlözttség eie terjz.

A méltóságte Jordán Sándor lású zárószavall

Nagy v

Tize

(Bucurest Formánykörök a közigazgatás értékű beosztás

Hasonlók nál is. A vezé d jba mennek.

Adler és rag Néggyűlés

(Cluj-Koloz tudósítójától.) kolozsvári ortban eddig a l jára helyezked mények külö kritikai megpontra való kívántuk elős egyezést siker vasárnap azon ujjabb főzsisáb segünkké tes összes részlete

Mi is tör

azt, hogy a elnököt, val testület vála minden külö hatja ezt a r

szelőtetület Adler Sámuel ezért szepet a bizalmat.

határozatot de az egész moadjának

testület által volt példa

hogy valaki matlanságán nyomban le

elnök azon szokásokat, képviselőtes

tizenhat tag vele a szoll helyzked

rata elle a nem é

Ebben riadt vissza áll táskától

őprefektur zatot is esz amely pus

patkozott, mintha a zatát felüg

Legolcsóbban

(Babits fordítása)

zólalt meg előtte
yá minden ételmi
yire közvetlenül a
— költészetét pál-
berekkel, sorsával,
Páris és Brüsszel
ében végülis revol-
és végzetes külföldi
megtörtént és főleg
hol elhagyottan és

gikuma fiában nyert
vált porbűvele ke-
válogatott szenvedé-
nyily megrázó sors,
hogy az embereket;
ció érzé embereit
Salamon László

ndozó

csot szerveznek

nevében közönni
i megemlíti, hogy
ozás intenzív tá-
s Károly a neo-
ásolija, Dr. Koha
ei Szövetség ne-
sokat. Neuberger
vőzetét adja át.
javaslatára a kon-
ák meg, amely a
iszelnők: dr. Jor-
k: Nussbaum Sá-
k: Dénes Sándor
zv. Mendel Mórné
isz Adolf (Dés),
).

Ötmillió lej

az Árvagondozó
s, részletes beszám-
ységről. Számok-
rvák megmentésére
mélyebb gyökeret
özi, hogy segítése
több mint 5 millió
gélyben mintegy
Szamos özvegyet
igy az év folya-
t szét. A nyaral-
t részt. Az Árva-
gyoitb gondot for-
ipari pályákra ne-
váltak a zsidóság
ndoskodtak az ár-

Új árvaintézmények

helyzetéről dr. Leit-
né, Antal Márk az
nevelésügyi jelenté-
y ezevben 249 árva
már a közeljövőben
mezőgazdasági ne-

ocotthon kuratórium

emelyből ki ük,
fin nyert elhelye-
épzést az otthonban.
ező ipari tanfolya-
ri női ipari műhely
ertette.
erjesztése után ki-
gy országos zsidó
tését.
gató javaslatára el-
rszágos pályaválasz-
s végül dr. Leitner
országos nyaraló-
ki.

Az új központi bizottság

A döntési ülésen Dénes Sándor, a „Szamos” főszerkesztője elnököl, aki mélyszántó beszéddel nyitotta meg a folytatódó ülést. Ezután a körzeti referátumot terjesztette be Nussbaum Sámuel (Nagyvárad), dr. Singer Ernő (Szatmár) és Schwartz Miksa (Marosvásárhely).

Braun Sándor a gherlai helycsoport nevében azt kérte a közgyűléstől, hogy a negyfelédi Talmud Tóra ipari tanfolyamát havi 12-15 000 lejrel szubvenzionálja az Árvagondozó. A közgyűlés ezt a kérést a központi bizottság elé terjeszti.

A méltóságteljes lefolyású közgyűlést dr. Jordán Sándor szatmári főrabbi magasszárnyasú zárószavai rekesztették be.

Az új központi bizottság a következő tagokból alakult meg: Antal Márk, Boschán Géza, dr. Citrom Oszkár, Bernát Mór, Diamant Izsó, dr. Eisler M., dr. Elekes Miklós, Farkas József, Glasner Akiba, Gutfried A., Gyárfás Ede, Heller Samu, Jakobi Mózes, dr. Kohányi M., dr. Kertész J., Kertész M., Kertész M.-né, dr. Krémser A., dr. Leitner F., Rosenzweig E., Neuberger Zs. né, dr. Neufeld J.-né, dr. Neufeld M., Sajósi N.-né, Sernaieb H., dr. Schönberger Menasse, Schwartz J., Schwarz Miksa, dr. Spitzer J., Steiner Izsó, Weisz Béla, dr. Wertheim Márton.

Este társasvacsora volt. A delegátusok fogadtatása és vendéglátása terén a rendezőbizottság Gutfried Adolfné irányítása mellett valóban elismeréseméltó munkát végzett.

Nagy változások lesznek a közigazgatásban és a hadseregben

Tizenkét prefektust kicserélnek, három tábornokot nyugdíjaznak

(Bucuresti-Bukarest, október 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Rapid” távirati irodának formanyelvi köréből származó értesítése szerint a jövő hónap első felében nagy változások lesznek a közigazgatásban. Mintegy 12 prefektus hagyja ott állását, akiknek egyrésze más hasznos értékű beosztást kap. Mihály Goga hazatér Erdélyből, megkerdik az átcsoportosítást.

Hasonlóképpen nagy változások lesznek a közeljövőben magasabb katonai parancsnokságoknál is. A vezérkar főnöke Lupescu tábornok, valamint Scufanescu és Popovici tábornokok nyugdíjba mennek. Az egyes magasabb parancsnokságoknál is különböző áthelyezések lesznek.

Adler Sámuel megszegte a paktumot és ragaszkodik a hitközségi elnökséghez

Népgyűlés a templomban. Dr. Fischer Tivadar nyilatkozik a hitközségi harcról

(Cluj-Kolozsvár, október 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hónapok óta folyik a harc a kolozsvári ort. hitközségben. Mi ebben a harcban eddig a legteljesebb rezerzátság álláspontjára helyezkedtünk, még akkor is, amikor az események különböző fejleményeihez lett volna kritikai megjegyzésünk, mert várakozó álláspontunkra való helyezkedésünkkel a béke ügyét kívántuk elősegíteni és reméltük, hogy a meg egyezést sikerülni fog megteremteni. Tegnap, vasárnap azonban a hitközségi háborúság olyan újabb fázisához érkezett, amely újságíró-köteleességünkkel teszi, hogy az ügy előmenyit és összes részleteit nyilvánosságra hozzuk.

Egy elnök, aki marad

Mi is történt eddig voltaképpen? Tudni kell azt, hogy a hitközség alapszabályai szerint az elnököt, valamint az eljárási elnököt a képviselőtestület választja meg, amely természetesen minden külön indoklás nélkül vissza is vonhatja ezt a megbízást. Nos, a hitközség képviselőtestületének többsége régóta elégedetlen volt Adler Sámuel hitközségi elnök működésével és ezért szeptember 19-iki ülésén megvonta tőle a bizalmat. Tspintatos kiméletből azonban olyan határozatot hoztak, amelyben nemcsak Adlert, de az egész eljárási elnököt felszólítják arra, hogy mondjanak le és adják át helyüket a képviselőtestület által választott ötös bizottságnak. Nem volt példa még a hitközség történetében arra, hogy valaki, ha csak néhány ember is bizalmatlanságnak adott vele szemben kifejezést, nyomban le nem mondott volna. Adler Sámuel elnök azonban nem vette figyelembe az európai szokásokat, semmit sem törődött azzal, hogy a képviselőtestület határozatával eljárási elnöknek tizenhat tagja közül tizenkettő tagadta meg vele a szolidaritást, hanem arra az álláspontra helyezkedett, hogy a képviselőtestület az ő adata ellenére ült össze s így annak határozata nem érvényes.

Intervenció a rendőrségnél

Ebben az általa provokált harcban nem riadt vissza semmiféle eszköztől. Egy valótlán áll társoktól hazugság beadványt intézett a rendőrprefektúrához, amelynek segítségével határozatot is eszközölt ki. Ezt a határozatot azután, amely pusztán a gyűlések engedélyezésére vonatkozott, a sajtóban úgy kommentáltatta, mintha a rendőrség a képviselőtestület határozatát felüggesztette volna.

A képviselőtestület ezzel szemben nem tehetett egyebet, mint hogy az alapszabályok intézkedésének megfelelően új képviselőtestületi ülést összehívását követelte az elnöktől. Husznál több képviselőtestületi tag aláírásával több ízben nyújtották be hozzá beadványt és a tárgy megjelölésével írásban kérték az ülést összehívását. Adler Sámuel ennek a kérésnek nem tett eleget, hanem egészen nevetséges ürüggyel közgyűlést hívott össze.

Besz-din előtt a vita

A képviselő testület emiatt a Besz-dinhez panaszt adott be, amelyben a gyűlés össze nem hívásán kívül azt is panasz tárgyává tette, hogy az elnök a hitközség kebelébe felmerült belső ellentét ügyében a rendőrprefektúra intervencióját kérte. Minthogy a Besz-din összehívása tért, a képviselőtestületi tagok többsége az ülésszéknek látta, hogy körlevelet intézzen a hitközség tagjaihoz, amely n fellebbeztették a fátvát azokról az okokról, amelyek a képviselőtestület többségét arra készítették, hogy Adler elnöktől a bizalmat megvonják. Amikor a képviselőtestület többsége tudomást szerzett arról, hogy a Besz-din összeült és azon Adler megjelenik, tekintettel arra, hogy téves információ folytán körlevélben az is meg volt említve, hogy Adler nem akar Besz-din elé állni, nehogy egy nem minden tekintetben pontos körlevél kerüljön a nagyközönséghez, a körlevél szétküldését m. lőzte.

Létrejön a megegyezés

A Besz-din ülésén Adler először azzal próbált kitérni, hogy annak illetékességét kifogásolta, a Besz-din azonban azt a kifogást elutasította, de arra kérte a panasztevőket, hogy esztelenes ádózatok árán is tegyék lehetővé a békés megoldást. Ezen szempontoktól vezéreltetve a panasztevők elfogadták Glasner főrabbi azon indítványát, hogy bár Adler elnöknek deferálnia kellett volna a képviselőtestület többsége által megnyilvánult bizalmatlanságnak, mégis egy intézkedés a konfliktust, hogy nemcsak az elnök, hanem a képviselőtestület is mondjon le és Adler elnök, mintegy elégtételt kapott volna a vele szemben megnyilvánult bizalmatlanságról. Így jött létre az a megegyezés, amelyet az Uj Kelet legutóbbi száma közölt.

Ez után a megállapodás után a képviselőtestület többségét jelentő csoport nem tartotta szükségesnek, hogy a hitközség tagjainak azt a

részét, amely ezzel a csoporttal magát azonosítja s amely minden kétséget kizáró módon túlnyomó többségét teszi a hitközségnek, a vasárnapi közgyűlésre való megjelenésre bírja. Megállapodás szerint ugyanis ez a közgyűlés pusztán formáság lett volna. Adler Sámuel bejelentette volna, hogy úgy ő, mint a képviselőtestület lemond, az ügyeket az új választásokig a közösen megállapított ötös bizottság vezeti tovább.

Adler felborítja a paktumot

A közgyűlésre kitűzött időpont előtt Grünfeld Ansel és dr. Pollák Sándor át is adták az elnöknek a képviselőtestületi tagok nagyrésze által aláírt nyilatkozatot, amelyben a képviselőtestület bejelenti lemondását. Ekkor azonban egy váratlan dolog történt. Adler Sámuel egyszerűen bejelentette, hogy ő nem tartja be azt a paktumot, mely csütörtökön a Besz-din előtt történt. Ennek dokumentálásul, hogy Adler Sámuelnek már a közgyűlés napját megelőzően sem volt szándékában a paktum betartása, beszédes bizonyítéka az a röpdula, amit a közgyűlés előtt szórattott szét és amelyben önkényes kivonatát közli a Besz-din előtt létrejött jegyzőkönyvnek.

Megkezdődik a közgyűlés

Ilyen auspiciumok között ült össze a közgyűlés. Ugynevezett közgyűlés, mert azt a gyűlékezést, amely vasárnap délután 4 órakor a nagytemplomban összegyűlt, a legjobb akaratú sem lehet közgyűlésnek nevezni. Hiszen egyáltalában nem ellenőrizték, hogy ki megy oda be, van-e annak szavazati joga, vagy egyáltalában tagja-e a hitközségnek. Egyszerű összejövetel volt, amelyen tetszés szerint bárki résztvehetett, aki éppen akart. Megtörtént az az eléggé el nem érhető eset, hogy ezt a népgyűlést éppen a templomban tartották meg és a Tóra felolvasására szánt helyen Adler Sámuel rendőri asszisztencia mellett elnököl. Valaki az elnökség körül egyszerűen kijelentette, hogy négyszáznyolcvanvan vannak jelen, aminek alapján Adler elnök határozatképes közgyűlésnek deklarálta a gyűlékezést, noha a jelenlévők a szavazati joggal egyáltalában nem rendelkeznek, ötletszerűen összeverődöttekkel együtt allg voltak többen mint százötvenen. Amikor többen aggályukat fejezték ki a határozatképességnek ilyen módon való megállapítása ellen, Adler elnök azzal intette le őket, ha nem tetszik felebezzék meg.

Elnöki beszámoló

Igy nyílt meg a „közgyűlés”, amelyen Adler egy elnöki beszámolót olvasott fel. Adler ebben a beszámolójában, amelyben a Zsidó Nemzeti Szövetség ellen is kirohant, tendenciózus módon igyekezett kiparizolni azokat a kritikai észrevételeket, amelyek a ki nem bocsátott körlevélben voltak felsorakoztatva. Beszámolójának végén Adler deklarációt olvasott fel, amelyben nyíltan megszegte a Besz-din előtt kötött megegyezést.

Amikor az Adlerrel szemben bizalmatlanok látták, hogy Adler a paktumot megszegte és főleg, mert izléstük tiltakozott az ellen, hogy a templomban ilyen népgyűlést tartanak, elhagyták a gyűlést és csak egynehányan maradtak ott, közöttük Schwarz Jakab, aki nem tudta megállni, hogy még ilyen körülmények között is szemébe ne vágja az elnöknek, hogy beszámolójában a valótlanságok egész sorozatát gyűjtötte össze.

Mit mond dr. Fischer Tivadar

A hitközségi harcról és a vasárnapi újabb fejleményekről kérdést intéztünk dr. Fischer Tivadarhoz, aki egyike volt a körlevél aláíróinak. Dr. Fischer Tivadar munkatársunk előtt a következő nyilatkozatot tette:

— Eddigi meggyőződésemet, hogy a kolozsvári ort. zsidó hitközség, az utóbbi években a züllés lejtőjére jutott, sajnos, a vasárnapi események megerősítették, mert megtörtént az, hogy a minden zsidó előtt legszentebb helyen, egy ember, aki a hitközségi elnöki állásban, egy ember, aki a hitközségi elnöki álláshoz szükséges bizalmat elvesztette, népgyűlést toborozzon össze, abból a csóból, hogy a képviselőtestület akaratával szemben, jogaimat szerezzen magának a hitközség ügyeinek további vezetésére. Azok után a vasárnapi gyűléssén és a gyűlés előtt történt, ahogyan ennek

Legol-
csóbban

fest, tisztít UNIO, Cluj

Fiókú let Str. Baritju 2., Str. Iuliu Maniu 8. Cal. Mojiilor
110. G yár C. Regele Ferdinand 133. Telefon 877

a gyűlésnek olyan jellegűt kívántak adni, mintha az a hitközségnek alapszabály szerinti szerve gyanánt jöhetne figyelembe, nem kell bővebben megindokolnom, hogy a legmélysebben fel vagyok háborodva és aggodalommal nézek a hitközség jövője elé.

Az iskola, mint agitációs jelszó

— Felhívorító különösen az a csunya játék, amelyet a középiskola érdekeinek jelszavával üznek azok, akik Adler Sámuel a képviselőtestület többsége elleni nemtelen eszközökkel folytatott harcban támogatják. Pedig nyilvánvaló, hogy éppen ez a harc, amelyet a képviselőtestületi többség akaratával való szembehelyezkedése által ő provokált, zárja ki annak lehetőségét, hogy az iskola létfeltételeit megteremtési és megszilárdítási lehessen. A képviselőtestület többsége éppen az iskola érdekében elment az engedékenységre azon határáig, hogy bár el nem vitatható joga volt ez általa saját korból választott elnöktől a megbízást visszavonni, az ő sértett hiszégének megbékítéssé végett hajlandó volt vele együtt lemondani.

A kolozsvári kommunista-pör első napja

(Cluj Kolozsvár, október 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma reggel kezdte meg a kolozsvári hadbíróág Kahána Mózes, Fónagy János és Fodor Károly bűnperét, akiket — mint azt már megírta az Uj Kelet — azzal vádol a hatónai ügyészség, hogy résztvettek a romániai kommunista párt földalatti szervezkedésében, aktív tevékenységet fejtettek ki a kommunista ifjuniók szervezkedésében, a kommunista Internacionálé utasítására rúpiratokat, bolszevita manifesztációkat sokszorosítottak és terjesztettek és ezzel kimerítik az állam és társadalmi rend felborítására irányuló összeesküvés kritériumát.

A mai tárgyaláson Kahána Mózes író, a „Munkás” és a „Socialismus” volt szerkesztője tagadja, mintha szervezkedésben résztvevő volna.

„Külföldön is, belföldön is tervszerű hadjárat folyik Románia ipara és kereskedelme ellen...”

Nagy érdeklődés mellett zajlott le a nagyváradi Kereskedelmi Csarnok ankétja a pénzkrízis és uszarakamat leküzdésére

(Oradea Nagyvárad, október 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Nagyvárad felé tartott vasárnap délelőtti egész Erdély gazdasági élete. Itt ültek ugyanis össze a kereskedelmi és ipari testületek képviselői, hogy az egyre nyomasztóbb pénzhiányról, valamint az ipari és kereskedelmi életet megbénító drága kamatlábról kivessék az utat találjanak. Vasárnap délelőtti a Kereskedelmi Csarnok nagyterme megtelt érdeklődőkkel.

Dr. Popper Akos, a Csarnok elnöke nyitotta meg az ülést. Bejelentette, hogy delegátusokkal képviseltetik magukat a Temesvári Kereskedők Egyesülete, az Arad Bányászati Kereskedők Szövetsége, a marosvásárhelyi Kereskedelmi Társulat, a Gyáripárosok Szövetsége, a szatmári Kereskedelmi Csarnok, a Sfatu Negustoresc karánsebesi fiókja, a kereskedelmi és iparkamara, valamint az iparosok testülete.

A haldokló beteg

Az üdvözlő beszédek elhangzása után dr. Fried János főtitkár tartott előadói beszédet. Elmondotta, hogy a válsággal sújtott erdélyi kereskedelmi élet legfájdalmasabban Nagyváradon jaidult fel először abban a beadványban, amelyet Sielbermann Jenő dr. és társai a Csarnok elnökehez benyújtottak.

— A ma tárgyalandó kérdés, — mondotta Fried főtitkár, — csak akadémikusan érdeklő a Kereskedelmi Csarnok testületein kívül az ország más területein működő érdekképviseleteket is. A laikus beteg részéről elég, ha elmondja az általa észlelt fájdalmakat az orvosnak, akitől gyógyulást kíván, a gazdasági érdekképviseleteknek önmaguknak kell megállapítaniuk a diagnózist. Felkutatni a betegség indokait és rá kell mutatni a gyógyítás eszközeire.

Fried János ezután ismertette az augusztus 15-iki gyűlés javaslatát a pénzhiány orvoslására és elmondotta, hogy a kamat maximálása ügyében a Csarnok megkereste a párisi, madridi, római, berlini, bécsi, budapesti, szófiai

— A vasárnapi gyűlésről nem mondhatok egyebet, mint azt, hogy komédia volt. Szomorú komédia azonban, mert egy a hitközség szatéltsára tervbe vett akciót késleltet és alkalmat arra, hogy minden jóérzésű embernek a hitközség sorsától való törődéstől a kedvét elvegye.

— Jogi szempontból természetesen nem férhet kétség ahhoz, hogy a vasárnapi gyűlés nem volt közgyűlés, annak határozatai nem közgyűlési határozatok és semmiféle, ezen gyűlés által választott bizottság nem rehabilitálhatja Adler Sámuelt az al a bizalmatlansággal szemben, amelyet a képviselőtestület többségében az ő emőki működés megérlett és amelyre a szeptember 19-iki képviselőtestületi gyűlés óta tanúsított példanélküli magatartására még jobban rászolgált.

Kézenfekvő, hogy még egy valóságos közgyűlés sem adhatott volna jogot neki a képviselőtestület akaratát elleni további elnökösködére, annál kevésbé meríthet ilyen jogot abból a színtérből, amely az ő rendezéséből kifolyólag közgyűlés címen vasárnap a templomban zajlott le.

Bevallja, hogy kommunista meggyőződésű, de azt állítja, hogy nem volt tudomása arról, hogy ez illegális cselekedet lett volna. Fónagy János építész, a „Periszkop” című folyóirat akvizítóra hasonló értelemben vall. Dáruvá a tanuvalomásokra került sor. Antalffy Endre dr., Cherestescu Victor dr. egyöntetűen azt vallják, hogy Kahánát abszolút korrekt, jellemes és nagylátelendéjű embernek ismerik, akitől nem tételizhető fel, hogy anyagi ellenszolgáltatásért cselekedett volna.

A királyi biztos kifogásolja a védelem tanuinak vallomását, mire a vádlottak lemondanak a további védőtanuk kihallgatásáról. A pert ma délelőtti folytatják, ítélethozatalra valószínűleg csak a déli órákban kerül sor.

konstaninapolyi és varsói kereskedelmi kamrákat. Tartalmas és szép előadói beszédét a kongresszus tagjai lelkesen megélték.

A pénzhiány és uszarakamat problémája

Sielbermann Jenő dr. emelkedett szólásra ezután.

— A pénzhiány és az uszarakamat válsága fenyegeti a kereskedelmet és az ipart. Ha rövidesen orvoslás nem történik, a krízis általános gazdasági katasztrófához, a kereskedő és iparos elem csődjéhez és a dolgozó munkások százezreinek munkanélkülözéséhez vezet.

— A pénzhiány és a kamatuzsora nem olyan természetű, mint ezt az uszarat kiélvező pénzügyi körökben propagálják. Nem a pénzhiány, mint véletlen adottság szüli az uszora lehetőségét. Bizonyos külföldi és bizonyos belföldi pénzérdekeltségek öntudatos financ háború vezetnek Románia termelői tenyezői, ipara és kereskedelme ellen. Ez a financ háború szüli a pénzhiányt, ez a financ háború teremti meg az uszort. Románia és a külföld között éles gazdasági harc folyik, mert Románia mindeideig visszautasította a kényszerszanálás ama formáját, amelyet Németország, Ausztria és Magyarország elfogadni kénytelen volt.

A határozati javaslat

Azután hosszú beszédben cölfol a kamatláb maximálása ellen felhozott érveket. Azt a nézetét fejtette ki, hogy a kamatláb maximálása esetén sem fog a pénz jobban elütni a piacról, mint jelenleg. Beszédét a következőkben fejezte be:

— Indítványosom, hogy ezen, a kereskedelem és ipar védelmére összehívott kongresszus foglaljon el bátran és férfiasan meg nem alkuvó álláspontot és mondja ki a következőket:

„A kamatlábakat törvény által való maximálás, az inflációs pénzügyi politikára való törekvést, a posta és vasuti klirringgal való parciális megoldás a pénzügyi helyzetnek. Továbbá foglalja meiorandumba a kereskedők és iparosok összes érdekeit és juttassák el sürgősen a kormányhoz.

Küldjék el a memorandumot a parlament összes tagjainak propaganda-irat formájában, hogy figyelmeztessék a törvényhozókat a gazdasági krízisre.”

Sielbermann beszéde után Beck Nándor ismertette a Csarnok álláspontját. Elmondotta, hogy mindnyájan egyetértenek abban, hogy a kereskedelmet és az ipart összeomlás fenyegeti, de nem értenek egyet abban, ahogy ezen változtatni lehetne. Részletezen ismertette Bratiannu Vintila és a liberális kormány gyilkos pénzügyi poliikáját, majd Lepadatu miniszter és Manolescu államtitkár azon ígértét, hogy a lejt 250-es, illetve 270-es strichi alapon fogják stabilizálni. Sürgősen kereskedelmi szerződéseket kell kötni az összes nyugati államokkal. A jogszolgáltatást pedig modernné kell tenni. Ezek a kérdések jóval sürgősebbek, mint ahogy azt az ország urai gondolják.

Több kisebb felszólalás után a gyűlést bezárták, majd bankett következett a vidéki delegátusok tiszteletére.

Páneurópa és a zsidóság

Irta Arthur Freud

a „Wiener Morgenzeitung” főszerkesztője, Wien.

Nem lehet kértégés, hogy a nsmrág lefolyt páneurópai kongresszus nem csupán Bécsben, de az egész világon nagy érdeklődést keltett. Páneurópa eszméje divatossá vált, de nem szabad felednünk, hogy ez a mozgalom nem az egyetlen a maga nemében és hogy mellette egész sor hasonló szervezet, illetve mozgalom van. Elég, ha rámutatok a népszövetségi ligákra, az interparlamentáris unióra, a világ-béke-szövetségre és ezeken kívül is van sok ilyen. — Mindezek, ha más és más uton is, de egy cél felé törekednek, amely célt minden igazi európaernek (a szót a legnemesebb értelemben véve) üdvözölnie kell. Ideje immár, hogy a féktelen sovinizmust és állami egoizmust új eszme váltsa fel. Minden morgalom érdemet szerez, mely az emberiséget ez irányban befolyásolja.

Ami a zsidóság állásfoglalását e kérdésben illeti, ez irányban oda foglalnám össze nézeteimet, hogy mind e mozgalmak már azért is megérdemlik a zsidóság teljes rokonszenvét, mivel a zsidóság ősi eszményeit igyekeznek a valóságba áthozni, aminő a tesvériség érte az emberek között és az örök béke.

A népek világszövetségének gondolata sem Wilson egyában fogant meg először, nagyobb történelmi alk hirdette azt több mint 2000 éve: Jesájahu próféta.

Mindamellett nem tartanám helyesnek, hogy a zsidók a páneurópai csoportokban túlságosan exponálják magukat. Ha be is lépnek, ezt külön zsidó csoport zászlaja alatt tegyék. Ezt igazán nem holmi sovinizmustól, vagy kiabáló nacionalizmusból mondom. Fenn az okok vannak erre nézve. Minden ily irányú mozgalomban magára a mozgalomra nézve hasznosabb, ha küön zsidó csoportokban vezetnek benne a zsidók részt. Általános emberi érdekeket csak így támogathatnak.

Mind e mozgalmakban — tehát nem csupán Páneurópát értem, — a zsidóknak külön feladatuk van: és pedig közvetítés az Egyesült Európai Államok és Kelet között.

Itt lép azután előtérbe Palesztina felépítésének általános emberi jelentősége. Európának majdnem, — és talán nemcsakára — félelmesen nagy számadása lesz az ébredő ázsiai világgal; és nyilván nagyrészt Európa jövő alakulásától függ, vajjon e leszámolás véres harcok vagy barátságos egyezkedések formájában fog-e megtörténni. Az eredmény lehet örök küzdelem vagy termékeny szintézis Kelet és Nyugat között. Óriási világok szunnyadnak Chinában, Indiában, az arab országokban; az ősi kulturák fia, kb. 8000 millió ember, kezdenek ébredni és ha a holnapnak talán nem, de a holnaputának legfőbb problémája eme országoknak és népeknek az ujászületése.

A zsidóság számára el sem képzelhető szebb és nemesebb feladat, mint amit a világtörténelem most számára kijelöl: 3 világrész találkozó pontján, Európa, Ázsia és Afrika egykori harcának színterén építs fel ősi országát és mutasson példát, hogyan kell Európa szellemének jobbik felét áültetni Keletre. Ma már — hála a zsidó munkának — új gazdasági élet, új zsidó kultúra virágzik ott; ha ez megerősödik, — és minden zsidó kötelessége ezt az erősítést előmozdítani — jön az említett világtörténelmi feladat megoldása.

A zsidó, ha a Páneurópa alapjául szolgáló erkölcsi eszményt akarja megvalósítani, először Palesztina felépítéséért dolgozzék

Az Uj Kelet az ország napilapja Szerkesztők: G. Felelős szerkesztő: Az Uj Kelet elnöke megjelölés

— A közgyűlése tartotta me... kívüli közg... tanácsotermé... beszédes sz... lyek az o... bizonyítéka... Sámuel eln... az elmúlt... idő óta a... Brassó zsi... az öntudat... és a Pales... ha nem ak... Dezső titk... beszámoló... rá az elé... értékükbe... hatalmaso... lakosságg... nyitva. O... Évbem a... Kajemet... négyszáz... bíró Bras... ménynek... mán az... együttm... csoport... tok köz... gyűlés j... két hit... szereteté... Palesztin... mint az... seket te... zetésére... helyet... sőt a j... Keren... pel. A... egyhan... beszám... lyekkel... munká... gyűlés... konfer... mint a... vitatás... a közg... lyet de... fog te... hogy k... tenzive... egység... munká... kapcs... megal... sülne... vel. A... a kés... dele... vetés... listá...

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemese erdelyi és bansági zsidóság napilapja.
Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő dr. Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai napló

Kedd
5687. Chesván 11.
1926. október 19.

A brassói helyi csoport rendkívüli közgyűlése. Tudósítónk jelenti: A napokban tartotta meg a Zs. N. Sz. helyi csoportja rendkívüli közgyűlést a neológ hitközség impozáns tanácstermében. A közgyűlés beszámolóiban beszédes számadatok sokasága vonult fel, amelyek az odaadó zsidó munka mindmennyi bizonyítékai. A rendkívüli közgyűlést dr. Rutter Sámuel elnök nyitotta meg, rövid vázlatát adva az elmúlt nyolc hónap eseményeinek, amely idő óta a jelenlegi elnökség a vezetést átvette. Brassó zsidósága — mondotta — túl van már az öntudatra ébredés első bizonytalan percein és a Palesztina-munkára már nemcsak feiggely, hanem aktivan tevékenykedik is. Ezután Feiler Dezső titkár tartotta meg mindenre kiterjedő beszámolóját. Statisztikai adatokkal mutatott rá az elért eredményekre, amelyek abszolút értékükben nem olyan jelentősek, mint amilyen hatalmasoknak mondhatók, a nagyszámú zsidó lakossággal bíró városok eredményeihez viszonyítva. Csak két adat a beszámolóból: az 5686-ik évben a sékelfizetők száma négyszáz, a Keren Kajemet-adakozások végösszege százhetvennégy száz lej, ami az ezerhatszáz zsidó lakossal bíró Brassóban mindenesetre nagyon szép eredménynek nevezhető. Beszédének további folyamán az eredményeket annak a harmonikus együttműködésnek tulajdonítja, amely a helyi csoport és a példásan szervezett ifjúsági csoportok között fennáll. A titkár javaslatára a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet szavaz meg a két hitközség vezetőségének azért a meleg szeretetért, amellyel az esztendő folyamán a Palesztina-munkát felkarolták. Ugy a neológ, mint az ortodox hitközség kezdeményező lépéseket tettek a gyakorlati cionista munka bevezetésére is. Mindkét hitközség költségvetésében helyet foglal a Keren Kajemet évi hozzájárulás, sőt a jövő évi költségvetés tervezetében már a Keren Hajjeszód is tekintélyes összeggel szerepel. A jegyzőkönyvi köszönetet a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel fogadta el. A titkári beszámoló továbbiakban a rendezett vitaestélyekkel és a községi választások alatt kifejtett munkálkodással foglalkozott. A rendkívüli közgyűlés programpontjába vette fel a nagyváradi konferencia delegátusainak megválasztását, valamint a konferenciával kapcsolatos problémák megvitatását is. Többek horvátországi és élénk vita után a közgyűlés határozati javaslatot fogadott el, amely delegátusai útján a nagyváradi konferencia elé fog terjeszteni. A határozati javaslat kimondja, hogy kívánatosnak tartaná a Palesztina-munka intenzívebb kifejtése és az egész romániai zsidóság egységes akciója érdekében a Palesztina-akció munkájának szétválasztását a belpolitikától. Ezzel kapcsolatban egy kizárólag Palesztina-akciózottság megalakítását tartanák szükségesnek, amely egyesülne a többi országgrészek ilyen irányú szövetségével. A delegátusok megválasztása után a közgyűlés a késő éjjeli órákban lelkes hangulatban ért véget. (F. P.)

A cionista konferencia kolozsvári delegátusai. Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári helyi csoportjának választási bizottsága, miután az összes csoportok közös listában állapodtak meg s miután a kitűzött

Ujabb hírek a kolozsvári városi tanács feloszlatajáról

(Cluj-Kolozsvár, október 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap ismét az a hír terjedt el Kolozsváron, hogy a városi tanácsot feloszlatták. Az újabb feloszlatai hírek a helyi néppárti szervezet egyik emberétől származnak, aki szerint a legfőbb közigazgatási tanács már döntött a kolozsvári városi tanács sorsa fölött és Tomesca felügyelő vádpontjai alapján elhatározta annak feloszlataját. Ezt a határozatot szombat este aláírta volna Goga belügyminiszter is.

A kolozsvári városházán általánosan az a vélemény, hogy miután Kolozsvár polgársága megállapította az állandó bizottság korrektségét — a feloszlata teljesen jogtalan, amely ellen a tanács törvényes jogánál fogva az ítélőtáblához és a legfőbb semmitörvényszékhez felebbez. A feloszlata vonatkozó verzió ezek szerint még nem nyert szenesítést, annál is inkább, mert a városházára még hivatalos értesítés nem érkezett. Valószínűnek látszik azonban, hogy a tanács mégsem kerülheti el sorsát. Amint bukaresti tudósítónk a késő esti órákban telefonálja, a legfőbb közigazgatási tanácsnál semmit sem tudnak a kolozsvári tanács feloszlatajáról, annál kevésbé, mert Crasnaru, a tanács elnöke napok óta távol van a fővárostól.

határidőig újabb lista nem adatott be, a következőket jelentette ki megválasztottainak: a) rendes delegátusok: 1. Boskovicz József, 2. Fischer Lipót, 3. Salamon Jakab, 4. Giszkalay János, 5. Noszin Mor, 6. dr. Erdélyi Dávid, 7. Aus'ander Lajos, 8. Hochmann Jakab, 9. dr. Goldner Mihály, 10. dr. Schönberger Menasse, 11. Knöpfler Bernát dr., 12. Winkler Janka, 13. Schwarcs Miksa, 14. Öhlbaum Euse, 15. Feurstein Kálmán, 16. Klein Eljahu, 17. Rosenberger Ferenc, 18. Jambor Ferenc, 19. Grünwald Géza, 20. Klein Miksa bankigazgató, 21. Boskovicz Ignác, 22. dr. Herskovicz Ferenc, 23. Kaszner Erő. Pótdelégátusok: 1. Gottlieb Lajos, 2. Nimberger Ernő, 3. Dénes László, 4. dr. Rosmann Bernát, 5. dr. Márk Hillel, 6. Szűz László, 7. Ullmann Andor, 8. Kun Adalbert, 9. Szabó Imre, 10. Hochtall Béla, 11. Weinstein Sarah, 12. dr. Hamburgné Becski Irén, 13. Kertész Mártonné, 14. Diamant Elemér, 15. Rosenthal Gyula, 16. Fritsch József, 17. László Tibor, 18. Nuszbácher Andor, 19. Fräkel Hermann, 20. Wohl Miksa, 21. Katz László, 22. Farkas Imre. A választási bizottság október hó 30-ig meg fogja állapítani a megjelenésben esetleg akadályozott rendes delegátusok helyébe lépő pótdelégátusok számát, akiket erről hivatalosan értesíteni fog. A választási bizottság fent közöli határozatával a f. hó 17-ére hirdett delegátusválasztás eredményét.

Erdélyi és alkalmi művészeti és színes hírnév zsebkönyvek, bútorok és dísz festések, bordúres pléssek párisi műtárak után készülnék a „Muhimzó Szalon”-ban (Unió-u.) 15. emelet

Uj merényletet terveztek Primo de Rivera és a spanyol király ellen. Parisból jelenti: A „Chicago Tribune” értesülése szerint Barcelonában tegnap elfogták öt szedi-kalístát, akik a király és Primo de Rivera ellen összeesküvést szöttek. A barcelonai tisztek nagy tüntetést rendeztek a király mellett, de ugyanakkor Primo de Riverát lehurrogták.

A jelenlétezők 43-8 százaléka bukott meg a póterettségen. Bukarestből jelenti: A közoktatásiügyi minisztérium most állította végleg össze a póterettségi eredményeket. A statisztika szerint vizgára jelentkezett a régi királyságban 1954, átment 819, Erdélyben 1053-ból átment 524, Bukovinában 356-ból átment 139, Beszarábiában 310-ből átment 138, tehát összesen 3663-ból 1720, ami 43-8 százaléknak felel meg.

Meglepető olcsóság a „HELIOS”-nál Cluj, Főter 7.

Gyapju mellény 375.—
Divatkabátok minden színben 800 leitől
Tartós harisnya 40.—
Cérna for harisnya 85.—

Gyermekharisnyák, kezük, valamint gyapju különlegességek **legolcsóbb** bevásárlási forrása.

ment összes
hogy figyel-
gi krízisre.”
Andor ismer-
dotta, hogy
y a kereske-
eti, de nem
zatni lehetne.
és a liberá-
káját, majd
amitkár azon
70-es zürichi
kereskedelmi
gati államok-
é kell tenni.
mint ahogy azt
lést bezárták,
delegátusok
dóság
ztője, Wien.
marég lefolyt
n Bőrsben,
lést keltett.
de nem szá-
nem az
gy mellette
mozgalom
övetségi li-
a, a világ-
is van s.k
s uton is,
ólt minden
esőbb érte-
leje immár,
lami egóiz-
mozgalom
ez irány-
e kérdésben
észe nézete-
r azért is
okozszenvét,
gyekeznek a
riség érzete
e.
ndolata sem-
ór, nagyobb
at 2000 éve:
yesnek, hogy
n tulajdosan
nek, ezt kü-
tegyék. Est
vagy kiabáló
ozok vannak
mozgalomban
zposabb, ha
benne a zai-
éket csak így
nem csupán
külön fel-
az Egyesült
tina felépíté-
Európanak
— félelmesen
isi világgal;
alakulásától
harcok vagy
n fog-e meg-
ök küzdelem
Nyugat kö-
Chinában, In-
ösi kulturák
enek ébredni
a holaapután-
szágoznak és
velhető szebb
világtörténe-
észa találkozó
egykori har-
zágát és mu-
szellemének
már — hála
élet, új zsidó
sődik, — és
erősítést elő-
lág öröksémi
jau! szolgáló
először Pa-

Csinosan és olcsón
öltöztetheti fiát és leánykáját, mert cé-
günk berendezett egy modern
gyermekruha salont
ahol hozott anyagokból is készítünk a leg-
szébb kivitelben angol és francia fiú és
leánya ruhákat.
Katz és Mendel
Főter 10.
Tegnap egy próbarendelést.

Zinovievék elfogadták a kizárási határozatot. Moszkvából jelenti: Zinoviev, Kamenyev, Trotzkij, Szokolnikov és más ellenzéki vezetők manifesztumot tettek közre, amelyben kijelentik, hogy a kommunista párt kongresszus és ellenőrzőbizottsága határozatainak alávetik magukat. A manifesztum felszólítja az aláírók híveit, hogy ugyanígy járjanak el és a disszidens támogatását utasítsák vissza.

Eljegyzés. Sonnenklar Ignác Cluj eljegyezte Kunovici Paulát Bukarest. (Minden külön értesítés helyett.)

Ezerkészség katonával elsüllyedt egy kínai hajó. Londonból jelenti: Egy kínai hajó, amely csapatokat és municiót szállított Szuichuanfang sanghaji kormányzó részére, Cuchiang kikötőben elsüllyedt. Ezerkészség katonája vízbefut.

Bármily zeneművet
raktárról szállít Révész Béla zenemű-
kereskedés és hangverseny irodája
Marosvásárhely.

Antiszemita tüntetés Bukarest utcáin. Bukarestből jelenti: Vasárnapról hétfőre virradó éjszaka antiszemita diáktüntetések voltak Bukarest utcáin. Három diákot, akik ké: haddizot izualtáltak, letartóztattak. Ezenkívül előállítottak a rendőrségre 13 diákot rendzavarásért. A tüntetés eredetileg a macedóniai románok öldözése miatt volt. Később azonban tisenhétóra után egy másik diákcsoport, amely az északi pályaudvaron az érkező Cuzát várta, szimpátiatüntetést rendezett vezére mellett. Ez alkalommal három diákot, akik Nicolaeu prefektussal szemben illetlenül viselkedtek, tartóztatták. A tüntetések az új folyamán megismétlődtek. A Calea Grivice-n a tüntetők megtámadtak egy zsidókból álló csoportot. A rendőrség a letartóztatott tüntetőket átadta a hdbíróságnak.

Jean Chrissoveloni, a Banca Chrissoveloni elnöke súlyos beteg. Bukarestből jelenti: Jean Chrissoveloni, az ismert bukaresti bankárt, tegnap beszállították az Antoniusz-anatóriumba, ahol egy igen súlyos operációt hajtott rajta végre három híres külföldi sebész, akiket táviratilag hívtak Bukarestbe. Chrissoveloninak egy komplikált agydaganatot irtottak ki. Állapota igen súlyos.

Ki akar decemberben érettségizni?
GALGÓCZI magántanf. Iyam elő-
készít jutányos árak mellett
teljes anyagi felelősséggel
középsikolei ésszevont magánvizsgákra és érettségire. Budapest, VIII. Mária Terézia-tér 3. sz., III. 22.

Ki akar szép lenni?
Szeplős leányok, májtollas asszonyok, pattanásos férfiak szépek lesztek, ha **Maria szeplő krém-el** használtak. Hatásért felelőség l. Fehé írt Ártalmatlan, **Ára 30 L.**
Főlerakat: Császár gyógyszerár, Tg. Muree, Albina-palota. 8 tégelyes díjmentes postai szétküldés. Kapható Clujon: Rózsa-drogeria, Aradon: Wettek és Weisz drogeria. Oradea-Mare: Apollo drogeria

SPORT

A tartalékolt Haggibbor győzelme a Victoria fölött

Haggibbor—Victoria 3:1 (1:0). Fahn Mihály rugta a 3 tartalékkal játszó Haggibbor góljait. RMS—KAC 3:1 (2:0). Vasárnapi sporteredmények

(Cluj-Kolozsvár, október 18. Az Uj Kelet tudóstíjától.) A legutóbbi napok váratlan eseményei által érthetően felcsigázott érdeklődés előzte meg a Haggibbor és Victoria futball-együtteseinek vasárnapi találkozását. A futball-derby idegfelesztő, páratlanul izgalmas és nívós játék után a Haggibbor csapatának megérdemelt, becsülettel kivívott győzelmét eredményezte. A bajnokságot fölött aratott pompás győzelem értékét sokszorosán emeli az a körülmény, hogy a Haggibbor az ismeretes pótkapusi fegyelmi ítélet folytán Braun és Pollák nélkül volt kénytelen a küzdelmet felvenni, sőt hiányzott a csapatból a tréningen megsérült Rosenfeld kapus is.

A hiányzó játékosok helyén szereplő tartalékok azonban végtelen szorgalommal igyekeztek beilleszkedni az együttesbe, amelynek minden egyes tagja emberfeletti munkát végezve és csodálatos lelkesedéssel játszva, a Haggibbor javára döntöttek el a bajnokság kimenetelére oly nagy súllyal bíró mérkőzés sorsát. A tegnapi győzelem után a Haggibbor továbbra is biztosította a vezetést a bajnoki tabella élén.

A csapatok

A győztes csapat és a mezőny legjobb embere a jobbösszekötő posztján szereplő Fahn Mihály volt, aki talán életének legjobb játékát produkálta. Mesteri trükkökkel, leleményes sakktuzásokkal minduntalan támadásba dobta csatárát és az általa elért szebbnél-szebb gólok kivéls klasszifikációját és gólképességéről tették tanúságot. Mielőtt perinere volt a centercsatár Farkas Erő, akinek ezuttal ismét alkalma nyílt pompás technikáját csillogtatni. Kitűnően dirigálta csatártársait és megértette magát Reményivel, aki huzamosan és szépen szerepelt. Rosenfeld II-öt sérült lába akadályozta a játékban. A középpályán posztján Klein szerepelt, aki 38 fokos lázzal is derekasan végighüzdötte a mérkőzést és a második félidőben a csapat egyik legjobb játékosa volt. Mellette O. dentlich szerepelt kitűnően, aki teljes téllenségre kényeztetette a veszélyes Cip cigant. A közvetlen védelemben Wesel Károly játéka magasztos ki. Wesel mérkőzésről-mérkőzésre javuló formát játszva, tegnap sziklaként állott ellen a Victoria-csatárok támadásainak és a győzelem kivívásában oroszlanrész illetti meg. Hatalmas felszabadító rugásai után minduntalan felugrott a taps a tribünön.

Pollák helyén Diamantstein igen jól szerepelt. A kaput erősíten védte ezuttal Löbl Lajos, a Haggibbor fiatal, talentumos kapusa. Az első félidőben még látszólag elfogódottan mozgott, helycsere után azonban néhány veszélyes labda bravuros elhárításával bizonyította be kivételes képességét. Feledtetni tudta Rosenfeldet és a tizenegyesek paróizásával pedig külön érdemeiket is szerzett magának.

A Victoria csapata ezuttal nem váltotta be

a hozzáfűzött várakozásokat, csak Istvánffy I. m. Doei, Stancu és Huniade II. játszották ki teljes formájukat. Végeredményben az iskolázottabb technikával, nagyobb lelkesedéssel és odaadással játszó csapat győzött.

A játék lefolyása

Tapogatózó játék után a nyolcadik percben veszélyes Haggibbor-támadás. Welsz—Rosenfeld—Reményi háromszögjátéka után utóbbi szökteti Fahn-t, aki magára huzza az egész Victoria védelmet és nehéz helyzetből szépen passzrozott lövéssel megszerzi csapatának a vezetőgólt. A félidő végén a Victoria felnyomul. A harmincadik percben kapuelő t. kavarodásnál Wesel hands-et vét. A bíró 11-est díktál, C pelgen lassan passzrozott labdáját Löbl védí, de elcsúsz. Kavarodás támad, míg végül Diamantstein tisztázza a helyzetet. Eután Farkas—Fahn—Reményi be-ső-trió ragyogó akciókkal közelíti meg a Victoria kapuját, de az energikus Doei és Chifor mentenek. A Victoria támadásait Wesel veri vissza.

Helycsere után ismét a Haggibbor diktálja a tempót. A tizenkettedik percben Farkas szökteti Fahn-t, aki a tizenhatos vonalról remek lövéssel a második gólt juttatja a Victoria hálójába. A gól után ismét a Victoria nyomul fel. A 20. percben, egy veszélytelen támadás után, tizenegyes a Haggibbor ellen, amelyet Istvánffy mondtatlenül góllá értékesít.

Most ismét a Haggibbor veszi át a támadás irányítását. A harmincedik percben Klein szökteti Rosenfeld II-t. A kitűnő balszélső kis-cselés Doei és magasan centeres. Az ívelt labda a jobb összekötő helyén álló Márk fejéről hátraesik és a jobb half posztjáról elő-örő Fahn 25 méterről kapuból a nap legzebb gólját rugja. Fahn bravurját zúgó taps köszönti a tribünről. Néhány peremulva a szigorú V. tizenegyes tizenegyeset díktál a Haggibbor ellen, Istvánffy passzrozott labdát azonban Löbl rávatással bravurosán menti.

A félidő utolsó perceiben ismét a Haggibbor támad és a 44. percben a Farkas által szöktetett Márkot Doei csak faul árán tudja leszerelni. A bíró tizenegyeset ítélt, Reményi lövését azonban a kapuba álló Istvánffy hiűtőssel menti.

A mérkőzés végét jelző sípszó után a Haggibbor táborá tomboló lelkesedéssel ünnepli a győztes csapatot és a góllövő Fahn-t vállakon viszik a lelkes klubrajongók az öltözőbe.

RMS—KAC 3:1 (2:0). Mindkét csapat tartalékokkal szerepelt. Az RMS megérdemelt győzelmet aratott ellenfele felett. Feichinger II. és Kinizai rugják a győztes csapat góljait, míg a KAC tizenegyesből Rakitovszky révén szerzi az eredményt.

Husos—KKASE 3:2 (1:0). Másodoszállyu bajnoki, bíró Kriabai. Egyenlő felek küzdelme. A mérkőzés után a két egylet vezetői ülést tartottak, amelyen kimondták a Husos és a KKASE fusióját. A fusionált egyesület „Mercur” néven fog szerepelni.

A mérkőzés eredménye alapján a bajnokság állása a következő:

	játszott	győzött	eldöntetlen	vesztett	adott gólt	kapott gólt	pontszám
1. Haggibbor	4	4	—	—	11	3	8
2. Victoria	4	2	—	2	9	7	4
3. Universitatea	1	1	—	—	—	—	2
4. RMS	5	1	—	4	3	1	2
5. KAC	3	1	—	2	6	8	2
6. CFR	3	1	—	2	1	11	2

Bucuresti. Kinissi—Juventus 5:3 (3:2). Bíró Alexandrescu. Vogl (2), Wetzer (2) és Tesaler rugták a győztes csapat góljait. A második félidő 34. percéig még 3:3 eldöntetlenül állt a mérkőzés.
Marosvásárhely. Maros SC—MSE 2:0 (1:0). Bíró Cinczár.

Arad. AMTE—Olimpia 2:1 (0:1). Glória-CFR—Hakoah 6:1 (2:0).

Nagyvárad. NAC—Egyetértés 3:0 (2:0).
Nagyszalonta. Törekvés—NSC 4:2 (2:0).

Külföldi eredmények:

Budapest. Hungária—Amateure 2:1 (1:1).
Bástya—Ferencváros 3:1 (1:1).
Vasas—III. ker. TVAC 3:2 (1:1).
Budai 33-as—Salaria 4:2 (1:1).
Nemzetiek—Ujpest 2:1 (0:0).

Az ősz ujdonsága
a Dreher Haggemacher sörgyár
őszü sőre
Extra-Special
mindenütt kapható

Laboratorul LEO
ing. Theodor de Stipek, Ghimbav—Brasov

J. Triska
SZALLIT
Jótállás mellett
elsőrangú
ZONCORAI
PIANINOT
GRAMOFONT
CLUJ
STR. SAQUINA 14.

Wirth, Stölzhammer, Hoffmann, Produktiv Genossenschaft, Lauerberger & Gloss, Partardt Luner
Magyarak képviselője
Gyári áruk, Telefon 4-94
Sternberg J., - Oradea.

Őszi reklamárok

Keller & Molnár

divatáruházában, Cluj (Kolozsvár) Cal. Reg. Ferdinand No 15.

Férfi öltönyszövet, tiszta gyapju, kitűnő minőség .. Lei **290**—
Női kabátosztók, gyönyörű színekben Lei **390**—
I-a francia **csikes hársony,** minden színben..... Lei **96**—
Fehérnemű báliszt chifon Lei **31**—

Kedd

Me

á

V

Mie

Go

cipőár

C

a lego

cipők

Cluj, C

postav

F

SC

A

Gyár

tek é

tók r

diszít

áru s

és eg

lámsz

Vállal

rajz va

ganyo

és min

,O

ECKST

Calca V

Még mindig tart

áruraktárunk mélyen leszállított áron való

árusítása!

VOITH & Co

Cluj

Mielőtt öszire épít vásárolna, saját érdekében keress fel

Gonda Testvérek

cipőruházat, hol a legesebb, legdivatosabb

cipőket

a legelősebb árban szerezheti be. Iskolai cipőkben nagy választék. — Üzletek:

Cluj, Calea Regele Ferdinand No 25. a főpostával szemben — Oradea, Gal. Regele Ferdinand 5 Park szálloda.

Flesch & Fiul

sodronyáruggár

Arad, Str. Lt. E. Teodoriu 3.

Gyártmányai: Lánchálós acélágybetétek és ágybetétalkatrészek. Ruhaakasztók minden kivitelben. Patent kikapcsolható állványok üveg, papír, diszmuáru stb. kereskedések részére. Patkány és egércsapdák. Csomagfoszantyúk reklámszöveggel és anélkül. Faszönyegek.

Vállalja sodronyárak (tömpegek) készítését rajz vagy minta után, nikkelt, ónozott, horganyozott, galvanizált és fényezett kivitelben

Csomagoló

ládák

és mindenféle posta, likőrös ládák jutányosan beszerezhetők az

'Optima'

ládagyárban

ECKSTEIN és RÓTH — ORADEA
Calea Victoriá (Kolozsári-utca) 101-103.

Telefon 9-93.

KOZGAZDASAG

Egy óra alatt pergett le a Kamarák Szövetségének kolozsvári közgyűlése

23 millióban állapították meg a Szövetség költségvetését. Ünnepelesen megnyílt a mozgó mintavásár. Értekezlet a Sfatulnál

(Cluj-Kolozsvár, október 18. Az Uj Kelet tudósítójától) A kereskedelmi és iparkamarák szövetségének kolozsvári közgyűlése, uyezintén a mozgó mintavásár mai megnyitása az erdélyi gazdasági élet szélesebb rétegeiben nem keltett nagyobb arányú érdeklődést. Ennek oka részben abban keresendő, hogy a Szövetség közgyűlési tárgyszorozataán egyetlen pont szerepelt csupán: a költségvetés megállapítása, másrészt pedig hiányzott az a propaganda, amely a mintavásár iránt az érdeklődést fel tudta volna kelteni.

A közgyűlés mindazonáltal látogatott volt, mert az ország 32 kamarája majdnem kivétel nélkül elküldte delegátusait, akik kolozsvári tartózkodásukat egyben arra használják fel, hogy az itteni és a környéki nagyobb üzemezet meglátogassák.

Értekezlet a Sfatulnál

A Sfatul Negostoresi felhasználva azt az alkalmat, hogy a bukaresti központ elnöke, Jean L. P. Niculescu és vezértitkára Niculescu Rietz a kamarai közgyűlésre szintén Kolozsárra érkezett, vasárnap délután értekezletet hívott egybe fontosabb szervezeti kérdések megvitására. Az értekezlet iránt az érdeklődés feltűnően lanyha volt és azon néhány kereskedőn és több piaci árcson kívül a Sfatul tagjainak zöme nem vett részt, ami annak a kétségtelen sajnálatos körülménynek tudható be, hogy még a nyár folyamán beindított reorganizációs kísérlet még mindig nem vezetett eredményre.

Tuffi Richárd elnök, miután megnyitotta az értekezletet, üdvözli a vendégeket, köztük Valcut, a dévai kereskedelmi és iparkamara elnökét, Luca P. Niculescu reflektál az üdvözlésre, majd Niculescu-Rietz vezértitkár rövidbb expozében kifejté, hogy az erdélyi kereskedelem nem rendelkezik még azúrl a szolidaritással, amelyre szüksége volna az érdekek kivívésához. A Sfatulnak ma 160 fiókja van közel 63 ezer taggal, ha ezek összefogának, nagy eredményeket lehetne elérni.

Vita a kereskedő-bankról

Somogyi Miksa alelnök javaslatot terjeszt elő egy nagyüzemű kereskedő bank alapítására. Utal Oromolu bankkormányzó legutóbbi nyilatkozatára, amelyben a pénzkrízis fokozódását jelenti be, ez ellen pedig a kereskedelemnek védekezni kell. Romániában több mint 200 ezer kereskedő van, ha mindegyik tetszéséhez mártan 1-10 ezer lejt jegyezne is a bank céljaira, legalább 300 millió lej alaptőkét lehetne összehozni.

Valcut, dévai elnök reflektál Somogyi javaslatára és szerint e még 500 millió alaptőke sem volna elég a kereskedőbankhoz a Banca Nationala segítségével nélkül. A Nemzeti Banknál meg is van erre a hajlandóság, de előbb látni akarják a komoly kezdeményezést.

Jonescu kereskedő az állami költségvetés fokozását teszi szóvá, attól tart, hogy a többlet nagyrészt a kereskedőkre fogják áthárítani.

A p opaganda kérdése

Niculescu Rietz védelmébe veszi a Banca Nationalát. A krízis okát abban látja, hogy a külföldi áru- és készpénzhitelek még nem emelkedtek a háborúelőtti nivóra. A bankalapítási javaslatot nem tartja időszertűnek. Először az egyes városokban kell ilyen bankokat alapítani és szűn egy közös szövetségbe tömöríteni. Ilyen értelemben beszél P. Niculescu elnök is.

Sámuel Jenő dr. teszi meg ezután észrevételeit. Kifejté, hogy kisbankok alapításával nem lehet a kereskedelem segíteni. Először egy nagy központi bankra van szükség és csak azután lehet szó a fiókintézetek felállításáról. Ezt azonban csak cél tudatos, komoly propagandával lehet elérni. Javasolja, hogy a bukaresti központ, amely anyagiilag a legelősebb, utárványozzon erre a célra egymillió lejt, mert kellő propaganda nélkül nem lehet eredményt elérni. Ezenkívül az alapzabályokat úgy kell megkonstruálni, hogy egy meghatározott jegyzési összegnél, a részvényes automatikusan a tisztikar tagja legyen.

Vu cu, ismételt felszólalása után Tuffi elnök bejelenti, hogy a kolozsvári Sfatul rövidesen érintkezésbe lép a többi erdélyi város kereskedőtestületeivel a bankalapítási terv lerészlálása érdekében. Ezzel a gyűlés véget ért.

A Kamarák Szövetségének közgyűlése

Hétfőn délután 3 órakor vette kezdetét a romániai Kereskedelmi és Iparkamarák Szövetségének közgyűlése, a kamarai épület tanácstermében. Az előző emelvényen Cerker, szövetségi elnök, Christodorescu és Valcut alelnökök foglaltak helyet. Cerker rövid beszéd kíséretében nyitotta meg a közgyűlést. Negruin F. Juon a kolozsvári kereskedők nevében üdvözli a közgyűlést. Niculescu nagyváradi kikötőt megfontolt kritika alá veszi a Szövetség költségvetését, amely az 1926 évi tizenhétmillióöttszázötven lejjel szemben 1927-re huszonnégyháromezszázötven lejt irányoz elő. A költségvetési javaslat ennek a horribilis összegnek az egyes tételeit nem írja körül világosan.

Cerker elnök válaszában ezt azval indokolja, hogy a Szövetség működési köre csak most van kialakulóban, székházaat is építeni kell és így az elbírányzott összegre szükség van. Néhány jelentékeny felszólalás után az elnök bejelenti, hogy az igazgatótanácsba az erdélyi ipar részéről Negruin Juon kolozsvári kamarai elnököt, a lemondott Niculescu Rietz helyett E. Brancovici professzort delegálták. A közgyűlés úgy a költségvetést, mint

Tőzsde

Érezhető árukinálat mellett a belföldi pénzpiac változatlan lanyha. A zürichi utóban a lej, a hivatalos jegyzésnek megfelelően 275. Az árfolyamok a következők:

Devizák	Valutapiac 1926 Október 18 (Rador)								
	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3600-3620	—	—	673	3625	13798	13694	65380	1932
New-york ...	185-186	517 1/2	517 1/2	3433	183	71390	70860	3385	—
London	908-912	2511 1/2	2511 1/2	169	905	3465	3439 1/2	16425	48531
Páris	525-535	1487 1/2	1490	—	540	2050	2014	9780	296 1/4
Milano	790-790	2125	2120	141 3/4	772	2920	2905	13910	411
Prága	540-550	1532 1/2	1532 1/2	—	555	2114 1/4	2099 1/2	—	296 1/4
Budapest ..	375-385	7250	7250	—	26 1/4	—	9923	475 1/2	—
Belgrád	—	915	915	—	335	1262	1252 1/4	5987	177
Bukarest ..	—	275	275	1845	—	331	373	1815	—
Varsó	—	58	58	—	—	7920	78 1/2	375 1/4	—
Bécs	2620-2635	7305	7305	—	2640	13793	—	47737	—
Berlin	—	12320	12320	—	443 1/4	16995	16866	20000	—

Száz lel árfolyama: Zürich 275, Páris 18 45, Budapest 88100, Bécs 37800, Prága 18-15.

a bejelentést egyhangúlag tudomásul vette.
A közgyűlés után, felül órákor a delegátusok jelenlétében tisztelegően meggyújtották a Sétatéri Kiosk helyiségeiben elhelyezett mozgó mintavásárt, amelynek kiállításai között néhány erdélyi vállalat is szerepel.

Szabaddá tették a gyógyszerek kivitelét. Bukarestből jelentik: A tegnapi „Monitorul Oficial” közli azt a minisztertanács határozatot, amely szabaddá teszi bármilyen gyógyszerárú kivitelét. A jövőben tehát exportengedély nélkül is lehet gyógyszereket külföldre szállítani, a rendes vámilleték lefizetése után.

A komlóárak rohamos emelkedése várható. Bécsből jelentik: A komlótermelőknek augusztusban Bécsben megtartott kongresszusa a bizottságot küldött ki az európai komlótermelés mennyiségének megállapítására. A bizottság most fejezte be működését és az 1926 évi komlótermelésről igen érdekes jelentést adott ki. A jelentés adatai szerint a múlt évi termés 1,125.000 centi (egy centi 50 kilogramm) volt, vagyis közel 100.000 métermasszával több volt, mint az idén, amikor összesen 927 ezer centi volt a komlótermés eredménye. Ehhez képest tehát a komló árában jelentékeny emelkedésre lehet számítani, különösen Jugoszláviában, Németországban és Csehszlovákiában, amely országok a legnevezetesebb fajta komlót termelik. A sörgyárak az elmúlt évben 1 millió 100 000 centi komlót használtak föl, előreláthatólag a következő években is ekkora lesz a szükséglet. Erre azonban az idei termés nem nyújt fedezetet és mivel tartalék alig van, a nemzetközi komlópiac reidkívül szilárdnak ígérkezik.

Iparpártolási kedvezmény Az október 15-én megjelent 231. számú „Monitorul Oficial” közli, hogy a minisztertanács engedélyezte az „Arad-Podgoria Fakereskedelmi Vállalat” részére, hogy Győrökön fűrésztelepet létesítsen. Az október 16-iki 232. számú „Monitorul Oficial” közli, hogy a minisztertanács az iparpártolási törvény kedvezményeit kiterjesztette a nagyváradi Husiparosok Szövetségére, amely gyárat akar létesíteni az állatbőrök és állati hulladékok feldolgozására.

Árverési napló. November 15-én déli előtt 9 órákor a ditrói (Csikmegeye) község-házán tartandó árverésen eladásra kerül 3274 56 köbméter hancsolt fenyőanyag, amely épület-fának alkalmas. A fa, amelynek becslési értéke 350 ezer lej, Corbu községben, a Málnás-patak elágazásánál van leraktározva. Ideiglenes garancia 114.625 lej. — November 1-én déli 12 órákor a bukaresti postavezérigazgatóság nyilvános árverést tart kb. 4500 kilogramm vörös nyersviasz eladására. A legmagasabb ár ígérője köteles a vételárát és a 6 százalékos adósvételi illetéket készpénzben azonnal kifizetni. Az árú az árverés eredményének kihirdetése után tíz napon belül át kell venni.

A prágai értéktőzsdén is bevezetik a határidős üzletet. Prágából jelentik: A prágai tőzsdekamara e hó 12-én tartott ülésén foglalkozott a javaslattal, hogy a prágai értéktőzsdén bevezessék-e a határidős üzletet. Rövid tanácskozás után elhatározták a javaslat elvi elfogadását s az előmunkálatok befejezése után papírosokban bevezetik a határidős üzletet.

A csehszlovák cukorgyárak harca a cukorárak körül. Prágából jelentik: A csehszlovák közlekedési minisztérium egyezségi javaslatot dolgozott ki, mely szerint a nyerscukor ára 380 K., a finomítotté 480 K. lenne. Így a detailban piacra kerülő kockacukor 5 korona 60 fillérbe kerülne. A cukorgyárak elvetették a minisztérium e javaslatát s követelték, hogy az árakat a saját számításaik alapján állapíthassák meg, vagy pedig maga az állam vegye át a cukortermelést és annak lebonyolítását. A cukorgyárak által megállapított árak alapján a kockacukor 5 korona 90 fillérbe kerülne, mely árat viszont a közlekedési minisztérium túlmagasnak találja és nem akarja jóváhagyni. Az illetékes hivatalok most kísérletet tesznek, hogy valamilyen alapon mégis létrejöhessen a megegyezés.

Hogyan történik a szappanárú elvámolása? A pénzügyminisztérium körrendeletet intézett az egyes vámhivatalokhoz, amelyben a következőképpen oktatja ki őket a szappanárú elvámolására: Glicerint-, mandula- és

borotvászappanárú darabokban, akár por formában, szabadon behozható és nem kell utánuk luxusadót (aranyban) fizetni. Luxusadót csak azután a parfümírczett finom szappanok után kell fizetni, amelyek luxuspakolásban jönnek be. Közönséges toalett és fürdőszappanok, amelyek a test tisztántartására szolgálnak, nem tekinthetők luxusárúknak. Kétségekben szakértői véleményt kell kikérni.

A FILM

A Luxemburg grófja nemcsak mint operett vívott ki magának világsikert, hanem minden jel szerint mint film is világsikerre tarthat számot. A „Luxemburg grófja” nem súlyos drámai fordulatokkal fogja meg a nézőt, hanem mindig pompás és mindig fordulatos jeleneteivel. Szereplői a humor és elegancia legelhivatottabb reprezentációi a filmművészet terén. Lehár operettje annak idején ne csak a zenei részék finomságaival, behizelgő melódiáival hódított, hanem a szövegnek közvetlen, bájos romantikájával. A súlyos, nehézveretű filmbemutatók után, mint a „Fekete angyal” és a „Varieté” voltak, valósággal üdítő cseppként foghatni a „Luxemburg grófja”, mely e hónap végén kerül bemutatásra a Select-mozgóban.

SZÍNHÁZ MŰVÉSZET

Heti műsor

Kedd, 7-kor: Postás fiú és huga (Napibérlet 16 sz. A. Sorozat 92. Kezdeté 7-kor.)
Kedd 10-kor: Tanasz operettrevü társulatának vendégjátéka. (Felemelt helyárak. Sorozat 93.)
Szerda 7-kor: Hunca a lány (Operatrapiz, új szerkesztéssel, új betanulással. Neményi, Tolnay, Ihász Alsdárral. Premierbérlet 15 sz. Sorozat 94. Kezdeté 7 órákor.)
Szerda 10-kor: Tanasz operettrevü társulatának vendégjátéka. (Felemelt helyárakkal. Sorozatszám 95.)

Róth

cipésznél Szép-u. 2. sz. alatti készítenek a legújabb divatu cipő-különlegességeket.

Hirdetmény.

A vízvezeték igazgatósága újfog felhívja a vízdíjjal s egyébbel hátralékban levőket, hogy ezen tartozásaikat 8 nap alatt fizessék be, mert ellenesetben a felhatalmazás értelmében a vízszolgáltatás megszakíttatik.
Cluj, 1926. okt. 14.

Savu, director

APROHIRETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 4 lej, vastagabb betűvel 8 lej. Legkisebb apróhirdetés 40 lej. Állás-keresőknek 80% kedvezmény. Apróhirdetések díja ábra fizetésű. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej

A Széchenyi-téren egy nagy szoba kiadó. „1200” jellegre a kiadóba kértetik.

Ó áseggéd, jó munkás állást keres. Leveleket „Szombat szabad” jellegre a kiadóba kér. 1911

Zsidó egyetemi hallgató, irodalmi munkálatokban és könyvelésben jártas, megfelelő alkalmazást keres. Cim a kiadóban.

Irodaszolga és kifizetőiu azonnal felvétetik. Cim a kiadóban.

Mindenféle papirzacskó kapható és megrendelhető Nádlernél, Calea Dorobantilor 16.

Friss tej tégél- és hivalt-

tej

házhöz szállítva is — jutányosan kapható egész télen át ELEK, Viz-utcai tejüzemében, továbbá Széchenyi-tér 14 sz alatti bodogában

Ezüstöt a legmagasabb napi áron vásárol a

Tacâmul

estátáru és evőeszközyár, Cluj, Str. Jorga 11-a.

Átmeneti kabátok

Neumann M.

férfiruhaáruháza Cluj, Piața Unirii (Főtér) 14

DÉRI szücs

Legmodernebb

Legrégibb

Legmegbízhatóbb

Str. Memorandului 3.

Telefon 12-12.

Cluj

Telefon 12-12.

Szerkesztő adóhiva

Cluj-Kolozsva P. P. (Brass)

Telef. 377, 322

32. S. Sz.

32. S. Sz.

32. S. Sz.

1926 október

Királyi ud

Világ

Schaffha

Movado

Feny

éksze

Cluj, P

A b

Európában

ember” volt,

beteg van az

nyoknak s cs

busztus, eddi

szervezetű és

Anglia. Gazd

és összemékö

állam, hogy

még a két ha

ország is ba

eszmeje erőtel

glit, az ang

szociális válsá

sági krízis en

de belsejében

át ezeket a ne

ténetében két

kezdetét jelent

Óreg a bir

nyai, a domin

guktól az ap

gondviselést s

óreg a szociál

tályok egy eg

nek s ez a me

bányamunkáso

részt a korm

Trades-Unions

Kanadában

országból jövő